

24.37x30.18	1/2	10 עמוד	מקור ראשון - שבת	05/2019	68624618-1
מכון שכטר למדעי היהדות - 84920					

רב המאושפזים

המבקשים סעד למצוקותיהם בעולם הרוח.

דמות המופת שהשפיעה על התפתחותו הרוחנית הייתה הוגה הרעות היהודי אמריקני אברהם יהושע השל. פסח פגש את השל בנעוריו, שעה שהשל לימד בהיברו יוניון קולג' (בית המדרש להכשרת רבנים רפורמים בסינסינטי). בביוגרפיה של השל מתוארת בדידותו הקיומית העמוקה בשנות מגוריו בסינסינטי, שבה לא מצא עם מי לחלוק את עולמו הרוחני המסורתי-הסידי, המזרח-אירופי. קומץ של שמונה בני נוער וסטודנטים

שהתגוררו בעיר, בהם פסח קראוס, הפכו למעגל הרוחני שלו בשנותיו הראשונות בארה"ב. השל נפגש עמם לסעודה שלישית מדי שבת וחלק עמם את עולמו הרוחני. הם למדו יחד את ספר הכוזרי וספרים נוספים מן הפילוסופיה היהודית של ימי הביניים ובר בבר שרו ניגונים חסידיים. לימים שר פסח רבים מן הניגונים החסידיים ששמע עם מדומי השבת בטרם צאתה מפי מורו לחולים האנושים שלהם העניק תמיכה רוחנית בבית החולים סלואן קטרינג בניו יורק.

הרב קראוס הגיע ללימודיו ב-JTS, בית המדרש לרבנים קונסרבטיבים באמריקה, בעקבות השל - אך משום שלא היה לו רקע בלימוד מקורות היהדות הלך ללמוד קורסי יסוד בשיבה יוניברסיטי. במשך שהותו שם השתייך לתנועת השומר הדתי - תנועת נוער ציונית רתית בעלת זיקה ל"מזרחי", שכל פעילויותיה התקיימו בשפה העברית.

לאחר שנת לימודים ב-JTS נסעו קראוס וחברו לספסל הלימודים, בניגוד לעצת מוריהם, לארץ ישראל, ושהו כאן בשנים 1947-1950. בשנה זו התגוררו בקיבוץ חפץ חיים והתנדבו בקיבוצים בסביבה. פסח ביקש להצטרף לשיירת הל"ה לגוש עציון אך מפאת נכותו נדחה על ידי הפלמ"ח. ציוני דרך אלו בראשית חייו של פסח מעידים על מסירותו והשתייכותו הכנה לכלל עם ישראל, מתוך אהבה לכל הזרמים והקבוצות.

תוכנית יהודית מיוחדת

בשנת 1950 הוסמך הרב פסח קראוס לרבנות קונסרבטיבית ובאותה שנה נישא לאשתו הראשונה ואם ילדיו. סמוך לפטירתה בטרם עת ממחלת הסרטן, בשנת 1976, הוא השלים תואר שני בהכשרה של אנשי דת לייעוץ פסיכולוגי-דתית (Pastoral counseling). לאחר מכן למד במכון אדלר ייעוץ נישואין ובהמשך, עקב שירותו כרב מלווה רוחני בבית כלא, השתלם גם ביישוב סכסוכים. לאחר התאלמנותו נדר בין קהילות ונישא לאשתו השנייה, ג'ואן, דוקטור לכלכלה ויועצת כלכלית לחברות במקצועה. אף היא עברה טרגדיה כחיה בטרם מפגשה עמו - בתה הבכורה נהרגה בנעוריה בתאונת דרכים. ב-1981 החל לפתח את הליווי הרוחני בקרב יהדות

לאחרונה מלאו חמש שנים לפטירת מייסד תחום הליווי הרוחני לחולים בארה"ב שאף ייבא אותו לארץ. בעקבות אישיותו הכובשת של המורה שידע לחדור ללב המטופלים בשעותיהם הקשות

שפיתח לראשונה את הליווי הרוחני בישראל והדריך את מי שפתח את תוכנית ההכשרה הראשונה למלווים רוחניים בישראל במרכז הרפואי שערי צדק. בחג הפורים התשע"ט מלאו חמש שנים למותו. מורשתו ודרכו בליווי הרוחני מתועדות בספרו, שנכתב ביחד עם מורים גולדפישר, "למה אני?" (הוצאת אחיאסף).

מתחבר לכלל ישראל

הרב פסח קראוס נולד בסינסינטי, אוהיו, בשנת 1921 להורים מהגרים מרוסיה, שומרי מסורת אך לא מחויבים להלכה, שאיברו את בתם הבכורה במגפה בגיל שלוש בטרם בואם לארה"ב. האירוע המכונן של חייו אירע כשנקטעה רגלו בגיל 3 מפגיעת רכבת קלה. הוא התחנך בבתי ספר לנכים בילדותו המוקדמת. היותו קטוע רגל ובעל רגל מלאכותית הפך למוטיב מרכזי בחייו. בספרו תיאר את התמודדותו עם הנכות, עם הניתוחים המרובים ועם הבושה, שעליה התגבר באמצעות הצטיינותו בספורט. ספרו הינו בעל חשיבות מיוחדת להורים ואחים לבני אדם עם צרכים מיוחדים,

החל משנת 2006 מימנה הפרדציה היהודית של ניו יורק מיוזמים בתחום הליווי הרוחני בישראל בקרב ארגונים ומוסדות בעלי גוונים תרבותיים-יהודיים שונים. ואולם, עוד בטרם החלה "הפרדציה" את צעדי מיסוד תודעת הליווי הרוחני בישראל, החל הליווי הרוחני המקצועי בישראל את דרכו עם עלייתו ארצה של הרב (הקונסרבטיבי) פסח קראוס, בשנת 1991.

בעולם הרחב, הליווי הרוחני הוא מסלול התמחות (ולא מקצוע בפני עצמו) בעיקר עבור אנשי דת. ואולם, פסח (כך קראו לו תלמידיו ומוקיריו) הוביל את המהלך בישראל באופן כזה שאין המלווה הרוחני מציג עצמו כאדם בעל תפקיד דתי כלשהו או חושף את עולמו הרוחני בפני האדם שאותו הוא מלווה. את הפרויקט הוא יישם לראשונה בבית החולים הדסה עין כרם, שם שוחח עם החולים ותמך בהם רוחנית מבלי שהציג עצמו כרב.

ברשימה זו אבקש לשרטט באופן תמציתי את תולדות חייו ומורשתו הרוחנית-מקצועית של מי

לימד איך להתמודד עם המוות. הרב פסח קראוס בארבות ג'ואן קראוס
צילום: נטע קונס
צילום: ברי סטון, אינטימיות, אקריליק על בד, 2018

12.47x24.4	2/2	עמוד 11	שבת - מקור ראשון	05/2019	68624128-7
מכון שכטר למדעי היהדות - 84920					

ידי האחות סיסלי סונדרס. כמו כן היה הרב הראשון בצוות המלווים הרוחניים של ארגון הליווי הרוחני Healthcare Chaplaincy בניו יורק. בעקבות מאמר עליו בעיתון "דיילי ניוז" הוזמן לכתוב את ספרו "למה אני?". הספר פורסם באנגלית בשנת 1988, והוביל למסע הרצאות ברחבי ארה"ב. ב-1990 היה ממייסדי NAJC, ארגון המלווים הרוחניים היהודים בצפון אמריקה שלימים עזר רבות בפיתוח הליווי הרוחני בישראל.

ב-1991 עלו הרב פסח ואשתו ארצה וכאן התחיל לסלול את דרכה של החברה הישראלית לעולם הליווי הרוחני. ביום עיון שהתקיים לזכרו לאחרונה במסגרת תוכנית מרפא להכשרת מלווים רוחניים במכון שכטר למדעי היהדות סיפר תלמידו המובהק של קראוס על עיקרי תורתו המקצועית.

הרב יונתן רודניק הופנה לרב פסח קראוס על ידי ד"ר נתן צ'רני, האונקולוג והאחראי על הטיפול התומך בבית החולים שערי צדק, והיה שותף מלא מן הצד הרפואי והאדמיניסטרטיבי בקידום שירות התמיכה הרוחנית בבית החולים. צ'רני הכיר את פסח עוד בניו יורק ושאף לפתח את הליווי הרוחני בישראל. הרב יונתן, אז תלמיד במכון שכטר ובארגון רקמ"ה, התחיל להתנדב כמלווה רוחני יום בשבוע בבית החולים ולימים פתח שם את תוכנית ההכשרה הראשונה.

במפגשי ההדרכה שליוו את התנדבותו, הרגיש פסח את חשיבות פגישת המטופל בנקודה שבה הוא "חש צורך רוחני". לדידו של הרב קראוס תחום הליווי הרוחני, כדברי רודניק, אמור להיות "תחום של חיבורים, לא של תיקונים". כלומר, חיבורים עם בני משפחה, עם חברים, ולא מרחב לבירור תהליכים המצריכים תיקון. על כן, סבר הרב פסח, חשוב להתייחס לכל מי שנמצא סביב מיטת החולה. פסח היה מספר על ביקורים שבהם עודד את בני המשפחה ובעיקר בני זוג ליצור קשר עם החולה. כשהיה מסיים תפילה ספונטנית עם המטופל היה מזמין את בני המשפחה לסיים תפילה זו במעין "אמן של נשיקה".

בימים אלו, שבהם יוזמות הליווי הרוחני בארץ פונות לנתיבים שונים, מתבהר עד כמה תורתו של קראוס מתאימה לכל האסכולות המקצועיות. בהקשר זה אציין שני מיזמים חלוציים בליווי רוחני של בוגרות תוכנית מרפא: המיום של ענת פק, האחות הראשית של מחלקת השתלות מוח עצם במרכז הרפואי רבין (בילינסון), שפיתחה את הליווי הרוחני במחלקתה; והטמעת הליווי הרוחני בבית ספר על ידי יונה מאירי, מורה ורכזת חברתית מבית הספר סולם צור, שהקימה קבוצות של ליווי רוחני לתלמידים בחטיבת ביניים. וכמובן, יש לזכור את המלווים הרוחניים העובדים אך ורק בתחום זה במרחבים הציבוריים או הפרטיים. חזונו של הרב קראוס התגשם לאחר מותו. ●

ארה"ב. בעקבות מפגש המיועד למנהיגים דתיים בנושא טנטולוגיה – תחום העוסק בליווי בני אדם בסוף חיייהם – נפתח בפניו עולם חדש. השתתפותו במפגש פתחה בפניו את האפשרות המקצועית לשמש מלווה רוחני בעיקר ליהודים ומדריך תוכנית להכשרת רבנים בליווי רוחני בסלואן קטרינג, בית החולים הגדול לחולי סרטן בניו יורק.

התוכנית שפתח לסטודנטים לרבנות מכל הזרמים התנהלה מתוך ידידות גדולה ושותפות מקצועית עם כהן הדת הפרוטסטנטי הנזירה הקתולית שעבדו עמו בצוות, אך גם חידדה את ערך ההבחנה המוקפדת הנדרשת בין הדתות. פסח הרגיש את השותפות ואת הנבדלות של היהדות גם יחד – הוא לא אפשר תפילה משותפת של בני דתות שונות. גם בספרו הוא מצטט ממקורות היהדות בלבד ולא ממקורותיה של דת אחרת או מסורת רוחנית אחרת.

על קורס ההכשרה לרבנים שקיים הרב פסח בניו יורק מספר הרב חנוך ירס, מנהל השירות הפסיכולוגי במועצה האזורית בנימין ורב בית כנסת אורתודוקסי בימין משה בירושלים: "פסח לימד את תלמידיו איך להתמודד עם המוות בכך ששלח אותם לעבור את החוויה בבית החולים ביחד עם החולה". ביומו הראשון בהתמחות שלח פסח את הרב ירס למשפחה שצריכה הייתה להתמודד עם ההתלבטות איך והאם נכון לנתק את החולה ממכונת ההנשמה. "לא היה מה לומר. כל שניתן היה לעשות במצב זה היה לנכוך באופן קשוב לבני המשפחה המתמודדים עם כאבם". בפעם אחרת שלח את תלמידיו לצפות בניתוח לב פתוח כדי להבין מה החולים עוברים. הרב ירס הרגיש את יחסו הרגיש והמכבד של הרב קראוס לנשים חרדיות שאושפזו בבית החולים. הן התייעצו עם רבנים מקהילתן בנוגע לסוגיות הלכתיות, אך ליווין בהתמודדות עם הסבל דרש תכונות ויכולות שונות מפסיקת הלכה, כאלו שרק הרב פסח ידע להעניק.

"הוא עודד את תלמידיו כולם להתנסות במדיטציה", סיפר הרב ירס שהגיע לקורס משיבת לייקווד וחש לכתחילה שפרקטיקה זו של מדיטציה זרה ומוזרה לו. ככל מדריך בליווי רוחני, הקדיש קראוס זמן לכל אחד ואחד מתלמידיו בשיחה על החוויה שחוה בבית החולים. פסק הזמן בין הביקורים נחשב בעיני קראוס חשוב ביותר לצורך התבוננות ואיסוף כוחות לתמיכה במטופל הבא. בדרכים אלו "העלה את מצוות ביקור חולים לרמות מקצועיות שמעל ומעבר למשוער", מסכם הרב ירס את מורשתו של מורו.

ייבוא לישראל

לאורך עבודתו הוסיף הרב פסח קראוס בכל פעם ממד חדש לעבודת הליווי הרוחני. בקיץ 1984 הוא היה היהודי הראשון שהוזמן לבקר בהוספיס הראשון שהוקם בלונדון על